

Συνάντηση με τον Μετίν από τον Πόντο

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Στο χωριό Ουζούνταρλα (Αληθινός) στην επαρχία Τραπεζούντας

Μια μοναδική, συγκλονιστική εμπειρία αξιώθηκε να ζήσει μια ομάδα συνεργατών των Εκπαιδευτηρίων μας, στη διάρκεια πρόσφατης επίσκεψής τους στις εσχατιές του Πόντου. Ιχνηλάτησαν σημάδια που επιβεβαιώνουν αδιάψευστα την επιβίωση του ποντιακού ελληνισμού ως τις μέρες μας! Βρέθηκαν μπροστά σε μια μεγάλη έκπληξη. Περνώντας από έναν υδροηλεκτρικό σταθμό της περιοχής Caycara (Κατωχώρι) - πρωτεύουσας των Ελληνόφωνων του Πόντου με 29 ελληνόφωνες κοινότητες σήμερα, στο εσωτερικό του Όφη, επαρχία Τραπεζούντας-, ένας 32χρονος ντόπιος, ο Μετίν, προθυμοποιήθηκε να ανταποκριθεί στην καλημέρα τους, να αφήσει την εργασία του και να τους φιλοξενήσει στο σπίτι του, στο διπλανό χωριό Ουζούνταρλα (παλιά ελληνική ονομασία «Αληθινός», σε υψόμετρο 1.200 μ. στις πανέμορφες Ποντιακές Άλπεις), για να τους ξεναγήσει στη ζωή και

στη συγκινητική ιστορία του τόπου του, του τόπου μας, του Πόντου, όπως την έμαθε από τον παππού του...

—Καλημέρα.

—Καλημέρα.

—Τ' όνομά σου;

—Τ' όνομά τ' εμόν είναι Μετίν. Τ' εσόν;

—Από που είσαι;

—Από δάτσικα είμαι εγώ. Εσύ παπάς; Που τσικά είσαι παπάς;

—Στην Αθήνα.

—Πόσον δα να πάτε; Πόσον δα δάτσικα (εδώ); Να έρθετε να φαίζουμέ σας. Να τρώτε.

—Εσύ από που ξέρεις τα ελληνικά;

—Από τον πάππο μ'. Όλο το παππουδολί, όλοι εξέρουνε. Οι Σουρμενίτες εξέρουνε. Οι Τονιαλήδες εξέρουνε. Οι Τσαϊκαραλήδες ούλοι εξέρουνε. Εμείς δάτσικα ούλοι εξέρουμε. Ίδια με σας είμεστε. Τ' εμέτεροι είμεστε. Πάντα, κάθε χρόνο να 'ρχεστε. Τούτο το χωριό δάτσικα το χωριό μου είναι.

Το σπίτιν μου αδάτσικα είναι.

(Ακολούθησα πρόσμενη,εγκάρδια φιλοξενία στο σπίτι του Μετίν, ένα παλιό αγροτικό σπίτι, όπου γεννήθηκε, επισκευασμένο από τον ίδιο. Καθώς ανεβαίναμε, έτρεξε και σκούπισε το χαγιάτι, για να μας υποδεχτεί, κι έστρωσε τραπέζι, παρά τις δικές μας προσπάθειες να τον αποτρέψουμε. Έφτιαξε ντόπιο τσάι, έψησε καλαμπόκι κι έβγαλε μπισκότα και «πουμπλία», δηλ. καραμελωμένα στραγάλια.)

—Αδάτσικα (εδώ πέρα) πολλά παλαιόν σπίτιν εν (είναι). Απ' εσάς απέμνανεν (απομείνανε), πολλά εύρανε αδακές[*] (πολλά βρήκαν εδώ χρυσά δαχτυλίδια...)

—Ο παπούς σου τα έχει πει αυτά;

—Ο πάππο μ' πολλά ουκ εξερεν. Του πάππου μ' ο πάππον εξερεν.

—Πρέπει να είναι από εμάς ο παπούς ε;

—Ουκ εξέρω καλά, καλά ουκ εξέρω, απ' εσάς εν (είναι), άμα εσάς ήτουνε (από εσάς ήτανε). Εμείς τια απ' εσάς έντουμες (εμείς από εσάς γίναμε).

—Τη γλώσσα που την έμαθες;

—Απ' τον πάππο μ' ούληνε.

Εδώ ήτανε ο τόπος κι εμείς.

Φύγανε από δω και πήγανε εκεί. Στα ρασιά (στα όρη).

Εσείς οι εμισοί επήετε στη Ρούσια. Εγώ στη Ρούσια στο Τσιλίσεμα επήα, στο Σότσι.

Ετσικά εύρα απ' εσάς. (Εσείς οι μισοί πήγατε στη Ρωσία, εγώ πήγα στη Ρωσία και βρήκα δικούς σας.)

—Αδάτσικα αούτα τα επουνήματα απ' εσάς απέμνανεν, τα ονόματα. (Εδώ αυτά τα

ονόματα από εσάς μείνανε.) Τσιλάδια, γκαγκάνια, ούλα απ' εσάς απέμνανεν. Το παλιό τ' όνομα (ενν. του χωριού) Αληθινό εν (είναι «Αληθινό»).

—Και είστε και αληθινοί άνθρωποι!

—Αληθινοί ντο να εν (τι να είναι, τι σημαίνει αληθινοί;)

—Αλήθεια. Ωραίο πράγμα!

—Έγριξες τσα; (Το κατάλαβες; ρωτά δίπλα.)

—Δες το λεξικό.

—Εδειξε να δω τσες είναι. (Δείξε να δω τι είναι.) Ένα εγώ μοναχός αδακεί επαίρω, τερώ. (Εδώ εγώ μοναχός παίρνω το λεξικό και βλέπω.) Εσείς ντο δουλειά εφτέτεν;

—Δάσκαλοι.

—Ντο εν; (Τι είναι;) Εσείς στην Άθνα μέρ' είστε; (Εσείς από της Αθήνας το μέρος είστε;) Πάντα ελάτε (Πάντα να έρχεστε.) Εγώ αδάτσι εμ'. (Εγώ εδώ είμαι.) Πάνπα (πάνω) έχω σπίτι, ση Τραπεζούντα πα έχω. (Και στην Τραπεζούντα έχω.)

—Έχεις οικογένεια, γυναίκα;

—Γυναίκα ουκ έχω.

—Πόσων χρόνων είσαι;

—Χρόνων είμαι 3 και 2 (32). Είπα μόνο να

στέκω, ας εφταω σπίτι, και απε τότες, αν φτάω, να τερώ. (Είπε να κάνει πρώτα σπίτι και μετά να κάνει οικογένεια.) Η μάνα μ' και ο κύρη μ' στη Τσάικαρα εκάουνταν, στο Κατωχώρι εκεί κάτω.

—Εδώ σχολείο δεν έχει;

—Εδώ στο χωρίο, η μάνα μου, ο πάππου μου εδώ κάτσανε α έτς (έτσι). Γεννήθηκες που;

—Ο τόπος τ' εμόν (ο δικός μου); Εκεί πάνω έχουμε (εννοεί περιουσία). Επήκα αούτα εγώ (δείχνει το σπίτι: τα εποίησα, τα έκανα αυτά εγώ), αούτα τα πόρτας, εγώ επήκα ατά.

Ο πάππο μ' εχάθη, πολλά είν που εχάθη, το '89.

Εγώ έντουμ, ατό επήγε, το όνομά του ήτον Αχμέτ, ση μάνα μου ήτο Νάζιμ.

—Αδέλφια έχω 5. Απ' εμένα μικρά τρία είναι, απ' εμένα τρανά δύο. Ένα παιδί εν απ' εμέ τρανός, εν στη Σμύρνη, η αδελφή μου στη Προύσα, τα άλλα δύο αδέλφια μου στην Κύπρο. Δύο αδέλφια εγώ τσικά έχω. Ν' αγρικούμε τ' ένα τ' άλλο. (Να γνωρίζουμε ο ένας τον άλλο.) Να δίγω (το τηλέφωνο), τ' εσέτερον πα επέρω. (Να δώσω το τηλέφωνό μου και να πάρω το δικό σας.) Εσείς αδάτσικα όσαν (όσο) να έστε, ελάτε αδάτσικα σ' εμάς, στο σπίτι να μένουμ, και απάνω μένομεν. Έχω σπίτι τσικά πάνω να μένομεν, χωρίον έστετε αδάτσικα (χωριό έχετε εδώ).

- Πόσα άτομα, πόσοι;
- Όσον εν, όλοι. Στρώματα έχω πολλά, πολλά. Σεις το μουχτερόν τρώτε; (εσείς το χοιρινό το τρώτε;)
- Στο δάσος έχει γουρούνια;
- Πολλά εν, εμείς ατσικά ακές εμείς τερούμε βόσκουντανε. (Εμείς εκεί βλέπουμε που βόσκουν.) Άρκος πα εν αδάτσικα. (Αρκούδα έχουμε εδώ.) Πολλά εν, εμείς τε άρκο λέομε.
- Αρκούδα, άρκτος, παλιά ελληνικά.
- Άλλο δεν έρθετε στην Τραπεζούντα εσείς; (Δεν ήρθατε άλλη φορά στην Τραπεζούντα εσείς;)
- Πρώτη φορά ήρθαμε. Έχουμε πάει Καππαδοκία, Ησπάρτα.
- Τ' εμόν τ' αδερφό γυναίκα α στο Ησπάρτα εν. (Του αδερφού μου η γυναίκα απ' τη Σπάρτη είναι.) Ο αδερφό μ' τσι η γυναίκα του α ση Σμύρνη εν.
- Ο προπάππος σου πως λεγόταν;
- Ουκ εξέρω. (Δεν ξέρω.)
- Εκατό χρόνια πριν εδώ ζούσαν πολύς κόσμος;
- Πολλοί.
- Εσύ που θα ζήσεις, εδώ;
- Τσα ιτσέ εσά. (Εδώ; Δεν ξέρω.) Το τσάι πολλά έμορφον εν.
- Το τσάι είναι από εδώ;
- Ναι. Α τσι που κάουντες ήντανες, αδά τσι κάου ήντανε της Τραπεζούντας της Ρίζας (της Ριζούντας) το τσάι πολλά έμορφον εν, το μέλι πα (και το μέλι). Εγώ έχω, ελέπεις το μελεσίδ; (Βλέπεις το μελίσι;) Αλλά ένα έχω, τ' εμόν καλόν εν, το

ήτον το μέλι (το δικό μου το μέλι).

—Αϊντέστε (Ελάτε. Ενν. να πιείτε.)

—Καίει.

—Καίει. Εσείς τι καίει λέτε, εσείς τι κρύο μ' πίνετε το τσάι. Απ' αούτα (από αυτά) φάτε. Πολλά εν. Ατουκές (εκεί), φάτε.

—Τι είναι αυτά;

—Πουμπλία εν, πολλά όμορφα εν, ένοστα εν (νόστιμα). Ετσούς (αυτός) ο Ηλίας, εμέναν είπε, έλα, ας επαίρομέν σε α ση Αθήνα, να γυναιτσιζω σε (να σου βρω γυναίκα) α ση γυναίκας τα καρντάσια (να σε γνωρίσω με τις αδερφές της γυναίκας μου). Ατουτσές α γυναικίζουνε εμένα. (Εκεί θα μου έβρισκε γυναίκα.) Ουκ ηθέλησα. (Δεν θέλησα.) Χάσον είπα (ας' το είπα), μόνο μ' α στέκω είπα. (Θα μένω μόνος, είπα.) Ο Ηλίας απ' εσάς έτουνε, α σην Αθήνα εκονομίστης έντουνε. (Οικονομολόγος ήτανε.) Το χουλιάρι ας επαίρω.

—Εμείς αυτά τα λέμε κουτάλια.

—Εμείς αούτα λέγουμε κουτάλια (τις μεγάλες κουτάλες).

—Αούτα (αυτά) φάτε, πολλά έμορφα εν.

—Πως τα λέτε αυτά;

—Ουζούμ λέμε αούτα, εσείς τι τον α λέτε;

—Σταφίδα.

—Φάτε, φάτε αούτα.

—Τι είναι;

—Τσουπάδια, εσείς καλαμπόκια λέτε, εμείς τσουπάδια. Ε, μαμά, φάε.

—Στην Κύπρο εγώ πολλά πήγα.

—Πόσο έκατσες;

—2 χρόνο έκατσα τσι, τον ένα χρόνο ετσικά ασκίρης έμνουνα (στρατιώτης ήμου).Εσείς τι τον να λέτε τον ασκέρη;

—Στρατό.

—Αγρίκεσα (κατάλαβα).

—Εδώ είναι κανείς Χριστιανός;

—Κανείς αδά (εδώ) ουκ εν (δεν είναι) χριστιανός, ούλοι μουσουλμάνοι εν.

—Εσύ ακούς ποντιακά τραγούδια;

—Εμείς χορεύουμε αδατσά με τη κεμετζέ. Απ' εσάς έρθανε σ' εμέτερο ντο Ιούνη πολλοί α ση Τραπεζούντα.

—Ποια εποχή του χρόνου εσύ είσαι εδώ;

—Εγώ ουκ εν (ποτέ) α φεύγω. Πάντα αδά τσα είμαι. Αδάτσικα η δουλειά μ', ετσικά εν. Οχτώ χρόνια είμαστε τσικά 10 ανθρώποι. Εγώ το σπίτιν τ' αίκα εγώ επήκα. (Στο σπίτι τα ηλεκτρικά εγώ τα έκανα.)

—Σχολείο που πήγες;

—Ση Τραπεζούντα.

—Χιονίζει εδώ;

—Χιονίζει αδάτσικα πολλά.

—Πως φεύγεις από εδώ;

—Αδάτσικα να φέβω; Που τσικά να πάω; (Από δω να φύγω; Που να πάω;) Όταν σονίζει (χιονίζει), πάω στη Τσάικαρα ση μάνα μου στο γίανι (δίπλα). Ο κύρης μου είναι 65, η μάνα μου 64. Εμείς τ' αδάτσικα ούλοι μ' φαίζουμε τον μιλέτι μ' (τον λαό, τον κόσμο), φαίζουμε όποιος έρθει. Πάμε σ' αλλουνούς, σ' αλλουνούς το σπίτι, τρώμε.

—Ξέρεις καλά τη γλώσσα.

—Εδώ λίγο ρωμαίικα ξέρουνε. Εγώ είπα ας μαθάνω κι άλλο, και είπα χάσον με, επουγαλεύκα. (Είπα ας μάθω κι άλλο, αλλά βαρέθηκα.) Εγώ πολλά γλώσσας εξέρω... Ρώσικα, Ολλανδικά. Ση Ρούσια ένα χρόνο εστάθα. Στον άλλο το χρόνο όταν έρθετε, την πόλη να περπατούμε, εγώ πα να 'ρχομαι.

—Για την εκκλησία πόσο μακριά είναι;

—Πάμε ετσι, κλώσκουμες. (Πάμε εκεί να γυρίσουμε.) Τον Ιούνη να έρχονστουνε. Εσείς τ' ελάτε επάνω, εγώ μα πολλά δουλειάς έχω αδατσέ. Σο χρόνο εμέ δίνουν 15 ημέρες άδεια. Ολίγο εν. Τα μάτια μου αέτσ' εφτάν, ναι. Σ' άλλο τον χρόνο το νοθοπόρι (φθινόπωρο) μένουμε πα.

—Θα φέρουμε κι άλλους.

—Α, κι άλλους θα φέρετε;

—Εδώ έχουν έρθει άλλοι Έλληνες;

—Ένας παιδάς χακίμης έρθεν...

—Εγώ όταν συνάντησα τον Ηλία στην Αθήνα, ατσός (αυτός) είπε μας: Εμείς φοβούμες, εσείς κάτι εφτέτε μας. (Εμείς φοβούμαστε μήπως εσείς κάτι μας κάνετε.) Εμείς μ' εσάς καμία δουλειά ουκ έχουμε. Οι Τούρκοι εσάς τίποτα δε φτάνε (δεν κάνουν). Απ' από μη φοβάστε. Εγρίξες; (Κατάλαβες;) Εσάς η Αμέρικα κάτι φτάει. Τίποτα δε λέει για σας ο Τούρκος. Εσείς είστε όσον η Κωνσταντινούπολη, εσείς επατέξετε, κρίση έχετε. Μη φοβάστε. Εσείς πάντα ελάτε. Πάμε στο παρχάρι μου, μένουμε... Εσείς πόσο αδάτσικα είστε; Πότε α φεύγετε;

—Αύριο.

—Πολλά αν είστε θα πάρω άδεια αύριο. Ελάτε!

Σημείωση:

* Το «κ» προφέρεται σαν «τσ».

Επιμέλεια - Μεταγλώττιση: Οικογένεια κ. κ.Κωνσταντίνου & Μαρίας Ξανθοπούλου

Πηγή: Νεανικό και μαθητικό περιοδικό των εκπαιδευτηρίων «Απόστολος Παύλος», «ο Πυρσός», Μάιος - Ιούνιος 2015